

NAFTA

ORGAN KRAJOWEGO TOWARZYSTWA NAFTOWEGO

wychodzi 2 razy na miesiąc 8-ego i 22-ego

Prenumerata wynosi rocznie 12 koron.

Członkowie „Krajowego Towarzystwa Naftowego“ otrzymują „Naftę“ bezpłatnie.

Adres Redakcyi i Administracyi: Lwów, ul. Kraszewskiego l. 1, biuro Krajowego Towarzystwa naftowego.

Treść zeszytu 20.

O kongresie naftowym w Bukareszcie. Odczyt dra Stefana Bartoszewicza. — Statystyka Tustanowic. — Korespondencya. — III. Międzynarodowy kongres i wystawa w Bukareszcie. — Ankieta w Izbie handlowej lwowskiej w sprawie zniżenia taryf na ropę eksportową i opalową. — Kronika.

O kongresie naftowym w Bukareszcie.

Odczyt dra Stefana Bartoszewicza wygłoszony w Tow. Politechnicznem we Lwowie d. 16. b. m.

Szanowni Panowie Koledzy!

Cheąc zdać sprawozdanie z kongresu naftowego w Bukareszcie, zamierzam przede wszystkim zastanowić się w ogóle nad instytucją międzynarodowych kongresów naftowych. Dalej na podstawie osobistych spostrzeżeń chcę opisać stan ekonomiczny przemysłu naftowego rumuńskiego w porównaniu z naszym przemysłem, wysświetlić przyczyny różnicy w kierunku rozwoju obu przemysłów i wreszcie zdać sprawozdanie z prac sekeyi ekonomicznej kongresu, w obradach której brałem udział.

Jak Panom zapewne wiadomo, pierwszy międzynarodowy kongres naftowy odbył się w Paryżu w r. 1900 podczas powszechnej wystawy światowej. Ciekawem jest, że inicjatywa do tego kongresu nie wyszła z żadnego kraju posiadającego przemysł naftowy, tylko z kraju, który w Europie jest jednym z najpoważniejszych konsumentów, tak nafty, jak i produktów naftowych, a mianowicie z Anglii. Inicjatywa wyszła od redaktora pisma naftowego „Petroleum Review“

dra Dvorkovitza. Drugi kongres odbył się w r. 1904 w Liège w Belgii, również w kraju, który jest tylko konsumentem produktów naftowych. Już te fakty świadczą, że kongresy naftowe interesują nie tylko państwa posiadające przemysł naftowy, lecz że mają niejako szersze znaczenie. Dopiero niedawno odbyty III. kongres naftowy, zwołany został do kraju, gdzie tryskają źródła naftowe.

Żyjemy w okresie, kiedy kongresy w ogóle są bardzo rozpowszechnione, stały się niemal kwestyą mody. Co roku odbywa się w Europie i w Ameryce conajmniej kilkanaście kongresów międzynarodowych, a więc kongresy pokojowe, dziennikarzy, geologów, lekarzy, kongresy antygruźliczne i t. d. Trzeba między tymi kongresami rozróżnić dwie kategorie. Kongresy takie, które zajmują się kwestyami, mającemi ogólnie ludzkie, nieraz nawet wysoce dobroczynne dla ludzkości całej znaczenie. Kongresy takie nieraz wpływają na bardzo ważne zmiany ustawodawstwa państwowego w kierunku międzynarodowym. Jako przykład takich kongresów mogą posłużyć kongresy lekarzy w kwestyi szerzenia chorób zakaźnych i epidemij, które doprowadziły do konwencji międzypaństwowej w sprawie szybkiego tłumienia epidemii

i w ten sposób wywarły dobroczynny wpływ dla całej ludzkości. Ale są też kongresy takie, które mają tylko specjalne, dla pewnej gałęzi wiedzy lub nauki znaczenie. Do jakiej kategorii należy zaliczyć międzynarodowe kongresy naftowe? Na pierwszy rzut oka zdawałoby się, że kongresy naftowe mają tylko specjalne fachowe znaczenie, i że należałoby więc je zaliczyć do tej drugiej kategorii. A jednak głębsze wniknięcie w cel i zadania kongresów naftowych, które są jeszcze instytucją młodą i jeszcze jasno nie skryształowały swego zadania, zniewala bądź co bądź zaliczyć te kongresy do kategorii pierwszej. I niewątpliwie, gdy tylko te kongresy należycie zorganizowane będą, gdy na nich oprócz kwestyj czysto naukowych, poruszane i opracowywane będą rzeczy użyteczne, handlowe i ekonomiczne, kongresy te nabiorą znaczenia światowego. Przecież kongresy naftowe traktują w pierwszej linii o tym produkcie, który jest źródłem światła najuboższej ludności i produktem codziennego i masowego użytku. Stąd już wypływa to olbrzymie znaczenie, jakie w każdym państwie ma nafta dla oświaty ludowej, a dalej dla polityki podatkowej, cłowej i taryfowej związanej z tym produktem, co stanowi poważną rubrykę w dochodach państwowych. Ale nafta, a właściwie surowiec naftowy zaczyna już odgrywać, a w przyszłości niezawodnie odegra bardzo ważną i światową rolę, jako źródło energii cieplnej i mechanicznej. Wiadomem jest, że zapasy węgla coraz więcej się wyczerpują, a co cała nasza cywilizacja i cały potężny przemysł światowy robić będzie, gdy nie znajdziemy ekwiwalentu dla ubywającego zapasu węgla? Ameryka, Rosja coraz więcej węgla zastępują ropą naftową, Rumunia wkroczyła również na tę drogę i inne państwa europejskie coraz więcej interesują się ropą naftową, jako źródłem siły motorycznej. Ropa naftowa lub odpadki naftowe w zastosowaniu do opalania okrętów handlowych i wojennych stanowią już poważny czynnik strategiczny. Stąd n. p. tak wielkie zainteresowanie się państwa niemieckiego tym przemysłem, w tem tkwi też światowe znaczenie przemysłu naftowego i światowe znaczenie kongresów naftowych.

Na ten III- kongres międzynarodowy do Bukaresztu wszystkie większe państwa europejskie i Ameryka wysłały już swoich oficjalnych przedstawicieli, 19 narodowości było na kongresie reprezentowanych, a rumuński prezydent ministrów Sturdza, człowiek o nadzwyczajnie przenikliwym umyśle, kilkakrotnie w swych przemówieniach podniósł właśnie światowe znaczenie przemysłu naftowego i kongresów naftowych. Stary Sturdza, który jako minister spraw zagranicznych, obdarzony jest wysokim zmysłem dyplomatycznym, a zarazem finezyą i wschodnim sprytem handlowym, zrozumiał doskonale, że przemysł naftowy z małego kraju, jakim jest Rumunia, może przecież uczynić kraj ten nadzwyczaj ciekawym, wzbudzającym żywe zainteresowanie państw i rządów europejskich, i ten urodzony dyplomata osobiście w przemyśle naftowym zupełnie nie zaangażowany, zajął się przemysłem naftowym w swoim kraju tak, jakby to był jeden z działów polityki zagranicznej rumuńskiej. Przed kilkoma laty stoczył on w parlamencie rumuńskim całą kampanię o wydzierżawienie terenów naftowych rumuńskich obcym kapitałom, poruszył opinię publiczną rumuńską tak żywo, że gazety rumuńskie o niczem innem nie pisały, jak tylko o tej sprawie i w końcu nie dopuścił do przewagi kapitału jednego państwa, jak tego chciała Ameryka i Niemcy, tylko otworzył wrota na oścież kapitałom wszystkich państw i dzisiaj przeszło 200,000.000 franków kapitału obcego jest w przemyśle naftowym rumuńskim zaangażowanych, ale kapitał żadnego państwa nie ma dominującego znaczenia, a ponadto sam rząd rumuński wybudowawszy w porcie Konstancy rezerwoary i urządzenia ładownicze, trzyma rękę na pulsie całego handlu naftowego, i ma władzę w swoim ręku przez to taką, że każdej chwili może regulować lub wstrzymać ten handel, gdyby on nie odpowiadał interesom Rumunii. I trzeba było słyszeć z jaką dumą podczas otwarcia kongresu minister Sturdza mówił o tej całej kampanii, którą rząd wygrał w interesie własnego kraju.

Na światowe znaczenie przemysłu naftowego i kongresu położył nacisk drugi nadzwyczaj dzielny człowiek w Rumunii Vintila

Bratianu, prezydent miasta Bukaresztu i wielki patriota, syn bohatera rumuńskiego, tego Bratianu, który obudził w Rumunii opinię do wojny z Turcją, przez którą Rumunia uzyskała niezależność. Oto niektóre astępy z jego mowy wypowiedzianej na bankiecie wydanym przez miasto w drugim dniu kongresu:

„Wielkie państwa o rozległych terytoriach i licznej ludności szukają w zamorskich koloniach pola działania dla energii, której w kraju zużytkować nie mogą. Wśród znacznie cięższych warunków biorą udział w wielkiej walce o byt, toczącej się między narodami, państwa małe i młode. One szukać muszą *kompensaty w jaknajlepszym wykorzystaniu swych warunków i bogactw naturalnych, łącząc własne interesy silnym węzłem z interesami świata i korzystając, jakby w ten sposób z siły, jaką przedstawia ta dźwignia potężniejsza. Źródła naftowe nie są dla nas wyłącznie czynnikiem przemysłowym, lecz stanowią one czynnik o wiele ważniejszy, gdyż dają nam możliwość odegrania wybitniejszej roli ekonomicznej w świecie, stąd też przemysł naftowy w Rumunii posiada nie tylko znaczenie czysto ekonomiczne, lecz i wybitne znaczenie polityczne, a nawet, rzec można — narodowe*“.

Tak przemawiali i tak pojmują zadanie przemysłu naftowego w Rumunii ludzie wybitni, wielcy patrioci i politycy, pierwsi dygnitarze państwowi i autonomiczni. Oni też ogromnie interesowali się kongresem, brali żywy udział w pracach sekeyjnych, minister Sturdza nie opuścił prawie żadnego posiedzenia sekeyi ekonomicznej, zabierał głos w dyskusyi, często sprowadzał ją na właściwe tory.

Proszę Panów, ja umyślnie nieco dłużej zatrzymałem się nad tą sprawą i uważałem za stosowne ją tutaj podnieść, gdyż my prawie wszyscy, którzy z Galicyi przybyliśmy na kongres naftowy, byliśmy zdumieni i zachwyceni tą gorliwą opieką rządu rumuńskiego nad przemysłem naftowym i tą wysoką opinią i znaczeniem, jakie tak rząd, jak i społeczeństwo rumuńskie przemysłowi naftowemu przypisują i przypisują zupełnie trafnie. I mimowoli u nas wszystkich po-

wstało porównanie ze stosunkami u nas w kraju. I my jesteśmy krajem małym, i my jesteśmy narodem, który o ekspansyi na zewnątrz, o jakiejś ekspansyi kolonialnej myśleć nie może, który więc tem gorliwiej powinien zużytkować całą energię na pracę wewnętrzną, na wyzyskanie należyte tych bogactw, które nam natura dała. I natura dała nam szczęśliwie źródła naftowe, dała więc produkt powszechnego i masowego użytku, który interesuje i interesować musi świat cały, więc i ten nasz przemysł naftowy może mieć i u nas znaczenie nie tylko ekonomiczne, lecz polityczne i narodowe; przez ten przemysł otoczony gorliwą opieką, Galicya może się wybić na widowię innych krajów i wzrosnąć w siłę ekonomiczną.

Jak dotychczas, to przemysł ten u nas wzbogacał tylko i zasiliał lichwiarskie kapitały wiedeńskie. Jak dotychczas, ma on za granicą już pewną sławę, ale niestety przeważnie sławę ujemną, dzięki spekulantom miejscowym i berlińskim, o czem później jeszcze obszerniej powiem. Jak dotychczas to opieka rządu nad tym przemysłem jest prawie żadna, a opieka kraju jeszcze zbyt mała i nie wynikająca jeszcze ze zrozumienia znaczenia tego przemysłu. Przemysłowcy naftowi nasi, skazani byli dotychczas tylko na samopomoc, a rezultatem tego, znacznie gorszy stan ekonomiczny naszego przemysłu w porównaniu z przemysłem naftowym rumuńskim, jak to zaraz udowodnię Panom kilkoma charakterystycznymi cyframi i datami

Przemysł naftowy rumuński jest późniejszy niż nasz przemysł. Początki tego przemysłu sięgają niewiele więcej roku 1866. Nasz przemysł jest o 10 lat wcześniejszy. Maszynowe wiercenia w Rumunii datują się od roku 1895, gdy u nas od r. 1884. Dopiero ostatnich 10 lat są właściwie okresem rozwoju przemysłu naftowego rumuńskiego, a już w roku ubiegłym 1906 produkcya Rumunii wynosiła 8,871.000 em., gdy nasza 7,604.000 em. Rok obecny zapewne zakończymy jednakowym rezultatem. Lecz nie chodzi o rozmiary produkcji, gdyż nie zawsze na rozmiarach produkcji polega rozwój przemysłu. My na przykład specjalnie cierpimy z powodu nadmiaru produkcji, *gdyż niemamy na-*

leżycie zorganizowanego zbytu na ropę i to jest nasza słaba strona, gdy Rumunia przy pomocy swego rządu zbyt należyście uregulowała i to jest silna strona rumuńskiego przemysłu naftowego. Produkcya Rumunii z r. 1905/06 wzrosła o dwa i pół miliona cetnarów, jednakowoż nie spowodowało to tam żadnego kryzysu, gdy u nas wzrost produkcji o milion cetnarów sprowadza zaraz derutę. A trzeba jeszcze uwzględnić, że Rumunia to kraj mały i jest bardzo słabym konsumentem własnych produktów naftowych, gdy monarchia austriacko-węgierska jest konsumentem znacznym. Rumunia u siebie rocznie spożywa nafty 320.000 c. m., Austro-Węgry 2,500.000 c. m., lecz Rumunia w roku 1906 potrafiła wyeksportować 3,500.000 c. m. produktów naftowych, gdy Austro-Węgry 2,500.000 c. m. Ropy na opał zużyła Rumunia na kolejach i we fabrykach około dwóch milionów c. m. — my tylko 250.000 c. metr. Więć przedewszystkiem pod względem zbytu produktów naftowych rząd rumuński przez ułatwienie transportu, przez zaprowadzenie opalania lokomotyw odpadkami naftowymi usuwa nadprodukcję. Tę nadprodukcję usuwa także i wielki kapitał zagraniczny, który w Rumunii jest zaangażowany, te wielkie banki niemieckie, francuskie, holenderskie i włoskie dbają przez swe stosunki o zbyt produktów i nie dopuszczają do deruty ceny. Cena ropy w Rumunii dzisiaj jest 4—4.50 franków, u nas 1 kor. 30 hal. Jestem przekonany na podstawie tego, co widziałem w Rumunii, że rząd by tam nie dopuścił do takiego zdeprecjonowania ceny surowego produktu, gdy u nas spokojnie się patrzy na gnębienie przemysłu przez lichwiarski kapitał wiedeński. Co to szkodzi, jeśli bogactwo Galicyi idzie na targ za marne pieniądze, jeśli tracą ci, którzy drobne oszczędności ulokowali w kopalniach naftowych galicyjskich? Wzmoczenie ekonomiczne Galicyi wcale nie jest pożądane. Dla tego proszę Panów my ciągle te stosunki podnosić powinniśmy, ciągle na alarm nam krzycheć potrzeba, bo u nas w kraju te sprawy mają jeszcze za mało gorliwych i za mało rzecz rozumiejących obrońców.

Teraz przejdę do krótkiego sprawozdania z prac sekeyi ekonomicznej kongresu.

Z góry muszę powiedzieć, że program prac sekeyi ekonomicznej kongresu był najslabiej przygotowany, i co najważniejsza komitet bukareszteński nie opracował poprzednio podstaw do uchwał, któreby mogły mieć wielkie znaczenie, tak samo dla całej organizacji kongresów naftowych i dla przemysłów naftowych poszczególnych krajów.

Z ogólnych kwestyj poruszonych na sekeyi ekonomicznej zasługują na uwagę dwie, obydwie podniesione przez ministra Sturdzę. Pierwszą kwestyą jest ujednostajnienie miar i wag naftowych. Sekeya ekonomiczna pod tym względem wyraziła na razie życzenie, by wszystkie pisma fachowe i publikacye statystyczne do miar i wag używanych w danym kraju naftowym dodawały zawsze rubrykę przemiany tych wag na system metryczny. Drugą kwestyą, nad którą debatowano był projekt utworzenia w każdym kraju specjalnej komisji naftowej, w której by oprócz ludzi fachowych zasiadali i przedstawiciele rządowi. Komisya taka miałaby być organem doradczym rządu we wszystkich sprawach naftowych danego kraju, a oprócz tego mianowała by delegatów do międzynarodowej komisji naftowej. Pod tym względem sekeya ekonomiczna nie powzięła jeszcze żadnej uchwały i zadaniem przyszłego kongresu będzie, myśli tej nadać praktyczną formę.

Z referatów wygłoszonych na sekeyi ekonomicznej ciekawsze były następujące:

Prelegent streścił ciekawsze odczyty, jak w poprzednim numerze „Nafty“ i zakończył swój odczyt następującemi uwagami:

Jak Panom wiadomo uchwalono IV. międzynarodowy kongres naftowy urządzić za 3 lata w roku 1910 u nas we Lwowie. Wszystkie narodowości reprezentowane na kongresie, z wyjątkiem Niemców, życzyły sobie tego i nam nie wypadało nic innego, jak wniosek taki na kongresie postawić. Stawiając ten wniosek byliśmy doskonale świadomi tego, jakie trudności przedstawiać będzie urządzenie międzynarodowego kongresu naftowego we Lwowie, szczególnie po tak świetnym i z tak wielkim nakładem pracy

i pomocy rządowej urządzonym kongresie w Bukareszcie. To też z wielkiem wahaniem się przyjęliśmy tę myśl i długo nad nią debatowaliśmy. Ale w końcu zwyciężyło to przekonanie, że trudy te i prace ponieść należy w interesie kraju, że przez urządzenie takiego kongresu, przez wciągnięcie do udziału w nim czynników rządowych, krajowych i wreszcie samego społeczeństwa, przez udział uczonych i przemysłowców innych krajów, nauczymy się więcej oenić i rozumieć znaczenie tego przemysłu, który natura nam narzuciła, a którego dla naszych celów ekono-

micznych, politycznych a nawet narodowych wykorzystać dotychczas należycie nie potrafiliśmy. Może i społeczeństwo nasze po tym kongresie więcej ten przemysł cenić będzie, a jeśli urządzając ten kongres zajmemy się rozwiązaniem takich kwestyj, jak większem stosowaniem ropy naftowej do celów opałowych i motorycznych, w czem leży w ogóle przyszłość przemysłu naftowego, to dobrze się zasłużymy na tym turnieju międzynarodowym, a imię Galicyi, imię kraju naszego podniesiemy w opinii Europy.

Statystyka Tustanowic.

Ruch wiertniczy Galicyi koncentruje się obecnie w Tustanowicach, które dziś stanowią największe ognisko przemysłu kopalnianego; dlatego nie od rzeczy będzie podać bliższe daty, dotyczące ilości szybów, ich głębokości, produkeyi etc. zebrane we wrześniu b. r. Ogólna ilość szybów, będących w ruchu wynosi 158; w porównaniu z ro-

kciem ubiegłym widzimy wzrost o 32 szyby. Z powyższej ilości na szyby nieproduktywne przypada 90, szybów produktywnych istnieje 68; w październiku r. 1906 ilość szybów nieproduktywnych wynosiła 86, produktywnych 40.

Poniższa tabelka podaje zestawienie szybów wedle głębokości i produkeyi w porównaniu z r. 1906.

Głębokość	Szyby nieproduktywne		Szyby produktywne		Dzienna produkeya w r. 1907 (cysterny)
	1906	1907	1906	1907	
do 800 m	58	54	2	—	—
800—900	16	15	10	—	—
900—1000	8	16	13	25	73
1000—1100	2	2	9	30	154
1100—1200	1	2	4	9	60
1200—1300	1	—	2	4	20
ponad 1300	—	1	—	—	—
Razem	86	90	40	68	317

Dzienna produkeya Tustanowic wynosi jak widzimy 317 wagonów, co się równa mniej więcej 9.510 wagonów za miesiąc września. Największą produkeyę wykazują szyby

między 1.000—1.100 m i w tej głębokości leży właściwy horyzont ropny. Do 900 m produkeya jest nieznaczna, przeważnie ślady i czasowe wybuchy, to też w wykazie na-

szym nie oznaczyliśmy tych szybów jako produktywnie. Dziewięć szybów posiada produkcję ponad 10 wagonów dziennie, dziewięć szybów wydaje 5—10 wagonów. Największą głębokość bo 1.327 m osiągnął szyb firmy Fanto & Ska „na Stefańczuku“, zarurowany 4" dymenzyą do 1.327 m; szyb ten najbardziej ku północy wysunięty, nie ma żadnej produkcji.

Korespondencya.

Zagórz.

Akcyjna Spółka naftowa „Schodnica“ w Zagórzcu w szybie nr. I, głębokim 650 m natrafiła w tych dniach na obfitą samopłynną ropę z produkcją dzienną około trzech cystern. Jest to pierwszy szyb dowiercony w Zagórzcu do trzeciego horyzontu ropodajnego, a wydajność jego zadecydowała o przyszłości tej kopalni. Dotychczas odwiercone szyby pogłębiane tylko do pierwszego lub drugiego horyzontu, których wydajność podobnie jak w Tarnawie Dolnej lub Wielopolu przy obecnych stosunkach naftowych nie była zachęcającą dla przedsiębiorców.

Spółka „Rokach, Sussmann, Landau & Sussmann w Wielopolu“ cieszy się również ładnymi rezultatami. Szyb nr. II, dowiercony przed czterema miesiącami do trzeciego horyzontu z głębokości 600 m, daje po dzień dzisiejszy bez pompy około dwóch cystern, a co najważniejsza, że produkcya w ciągu powyższego czasu prawie nie spadła. Niemniej podnieść należy, że szyb ten zaledwie 50 m oddalony jest od szybu nr. I, który w ciągu dwóch lat swego istnienia z głębokości 590 m wydał już prawie tysiąc cystern. Powyższe rezultaty znów trochę ożywiły strony sanockie, a choć nie ma tu szybów borysławskich, to jakość ropy i płytkość szybów, a tem samem małe ryzyko, zachęca ludzi do wierzeń.

III. Międzynarodowy

Kongres naftowy i wystawa w Bukareszcie.

(Dokończenie).

Pod koniec sprawozdania wspomnieć musimy o trwałej pamiętce, jaką uczestnicy

kongresu otrzymali od komitetu — we formie całego szeregu wspaniałych i cennych publikacyj. Bardzo pięknie wykonane album zawiera kilkadziesiąt zdjęć fotograficznych z najważniejszych ognisk przemysłu naftowego, inne album mniejsze podaje charakterystyczne obrazki z różnych stron Rumunii; ministerstwo rolnictwa ofiarowało bardzo starannie pod każdym względem opracowane dzieło „La Roumanie 1866—1907“ ozdobione licznymi bardzo ładnymi ilustracyami; na szczególniejszą zasługuje „Guide des excursions“ zawierający w ładnej i bardzo praktycznej okładce, broszury opisujące okolice zwiedzić się mające i mapy geologiczne danych okolic; broszury wspomniane opracował w znacznej części prof. Mrazec i rodak nasz prof. Teissyere. Niemiecki komitet wydał wspaniałe pismo pamiątkowe, zawierające prócz licznych fotografii kilka prac naukowych. Szczególniej nas zainteresować może w danej chwili, bardzo wyczerpujący opis instalacyj dla opalania ropą lokomotyw; dzieło to zawiera prócz licznych zestawień cyfrowych i rysunków w tekście, 12 tablic przedstawiających wszystkie aparaty i urządzenia używane przez rumuńskie koleje. Równie cenną jest praca Dra Edeleano, pt. „Le pétrole roumain, sa composition et ses propriétés physiques et techniques“, wydane również w języku angielskim. Dokładną statystykę górnictwa dało ministerstwo rolnictwa; ilustrowany atlas statystyczny Rumunii dali prof. Murgoci i Popa-Burca, firma Wolff rozdzieliła broszurkę „Petroleumfeuerung“, włoskie ministerstwo rolnictwa przesłało uczestnikom kongresu broszurkę pt. L'Industrie des hydrocarbures en Italie. Cenną pracę statystyczną stanowi L'Industrie en Roumanie. Liczne referaty ogłoszone zostały drukiem i rozdane uczestnikom kongresu, mianowicie: Engler; „Chemische u. physische Eigenschaften des Rohöls, mit Bezug auf seine Entstehung; Goulichambarroff: Transport maritime en vrac des produits du pétrole. Dr. Rosenfeld: Technische Untersuchungen über rumänisches Petroleum. A. Thomson: Notes on the irregular distribution of petroleum. Auguste Pihan: Description des appareils et

de la méthode d'essais. Curt Proessdorff: Praktische Brennversuche und photometrische Prüfung an Leuchtpetroleum. Prof Mrazec: Über die Bildung der ru-

mänischen Petroleumlagerstetten. M. Loewenthal: Die Adhaesionspumpe Pollatschek. Benkendorff: Über Wasserverhältnisse des Apscheron Ölgebietes. Hoi-

Zamknięcie kongresu naftowego w Ateneum.

sescu: Les eaux souterraines dans les régions pétrolifères. Tanasescu & Tacit: Le sondage hydraulique. A. F. Lucas: Résumé of the texas oil fields. Mancas: Production mondiale du pétrole. Staro-

sescu. Sur le gaz naturel i w. i. Rumuńskie pisma fachowe powiększyły na czas kongresu swe wydawnictwa; Moniteur du pétrole roumain wychodził przez czas trwania kongresu codziennie i rozdawano go bez-

płatnie wszystkim uczestnikom kongresu; podobnie i inne pisma zawodowe, jak Bursa, Lutte economique, Pétrole, mines et industrie zawierające zawsze sprawozdanie z obrad

i szczegółowy program dni następnych, rozdzielano bezpłatnie w biurze kongresowym i po hotelach. Z pism obcych, wyszło niemieckie wydawnictwo naszego organu „Na-

Grupa polska na pokładzie parowca „Prinzipele Caroli“.

phta“ w zwiększonej objętości, z podaniem prac Dra Bartoszewicza, inż. Gawrońskiego i i. „Petroleum“ wydało obszerny numer kon-

gresowy, podobnie „Petroleum Review“. Prasa codzienna rumuńska nader żywo zajmowała się kongresem, zamieszczając spr-

wozdania z kongresu na pierwszym miejscu i informując o wszystkich szczegółach programu.

Kongres naftowy zaimponować musiał każdemu, nie tylko wspaniałością przyjęć, wycieczek i uroczystości, lecz wzorową organizacją, dokładnie do najdrobniejszych szczegółów obmyślanym i w każdym punkcie wykonanym programem i obfitością cennych pod względem naukowym referatów i publikacji. To też tylko z dużym nakładem pracy i wytrwałości z naszej strony IV. kongres naftowy zwołany do Lwowa — na r. 1910 dorówna swemu poprzednikowi.

*
*
*

Streściwszy w krótkości przebieg kongresu, zamieścić pragniemy kilka uwag krytycznych jego prac. W ogólności da się powiedzieć, że sekeya pierwsza i druga, geologiczno-wiertnicza i chemiczno-technologiczna, przez cały czas kongresu pracowały intensywnie, a mimo to nie zdołały wyczerpać porządku dziennego. Nie można jednak tego samego powiedzieć o sekeyi trzeciej ekonomiczno-komercyjnej, która jako najbardziej dostępna dla wszystkich z przemysłem naftowym pozostających w związku, wywołać była winna największe zainteresowanie, a mimo na kongresie bukareszteńskim nie wykazała tego stopnia atrakcyjności, jaki z natury rzeczy posiadać winna. Po pierwszym posiedzeniu, które miało przebieg dość ożywiony, zainteresowanie z każdym dniem słabło, i sekeya ta zakończyła swe obrady nie powziąwszy żadnych ważniejszych uchwał i rezolucyj. W czem należy szukać przyczyny tego, czy w niedostatecznym przygotowaniu, czy w braku referentów, czy wreszcie w słabym zainteresowaniu się uczestników, trudno powiedzieć, ograniczamy się jedynie do skonstatowania samego faktu. W pierwszych dwóch sekeyach żywe zainteresowanie przetrwało do samego końca, mimo iż obrady obu tych sekeyi miały przeważnie charakter teoretyczny; można nawet twierdzić, iż zajmowano się zbyt wiele i zbyt jednostronnie teorią, przed którą kwestye natury praktycznej ustąpić musiały na drugi plan. Największe zaintere-

sowanie się wywołała kwestya powstania ropy, przyczem w sekeyi II na pierwszy plan wystąpiła hipoteza powstania, czyli kwestya skąd ropa pochodzi, w sekeyi I głównie omawiano teorię złóż, czyli kwestye jak się ropa utworzyła. Obrady obu tych sekeyj, w których udział brali najznakomitsi uczeni dały bardzo cenne rezultaty i przyczyniły się w wysokim stopniu do wyjaśnienia tych kwestyj; mimo to wiele braknie jeszcze, zanim zostaną one ostatecznie rozwiązane, jak to już z natury tych problemów wynika, które zrazu posiadają tylko możność gromadzenia materiału dowodowego, na podstawie którego, kiedyś z pewnem uzasadnieniem wypowiedzieć będzie można decydujące słowo.

Z tego powodu powiedzieć możemy, że teoria usunęła stronę praktyczną i przemysłową w obradach na plan drugi, i chociaż nie brakło na porządku dziennym zajmujących i ciekawych kwestyj praktycznych, to nie wywołały one ani w przybliżeniu tak silnego zainteresowania, jak najteoretyczniejsza z wszystkich kwestya powstania ropy. Brakło na porządku dziennym wielu ważnych i aktualnych spraw, np. zastosowania produktów naftowych do popędu motorów, która w obce wzrostu automobilizmu i rozpowszechnienia motorów coraz bardziej zyskuje na doniosłości. Brakło również na porządku dziennym sprawy stosowania ropy do celów opałowych. Zadaniem przyszłych kongresów będzie uzupełnienie tych braków natury praktycznej i technicznej, ażeby zainteresować jak najszersze koła praktyków i techników pracami kongresu; bo chociaż nie da się zaprzeczyć, że naukowy charakter kongresu daje najlepszą rękojmię dla jego znaczenia i wysokiego poziomu, to jednak właśnie kwestye praktyczne i techniczne, które we formie stosowanej od czystej wiedzy pochodzą i jej niewzruszone zasady za podstawę mają, najwięcej obchodzą szerokie koła przemysłowców i największe wywołać są zdolne zainteresowanie. Właśnie przemysłowcy, a nie uczeni i profesorowie, powołani są, by dostarczać, obok inżynierów, chemików, techników i kupców największego kontyngentu uczestników w kongresie. Uczeni i profeso-

rowie zjawiają się zawsze, gdyż biorą udział w kongresie z interesu zawodowego. Kongresy naukowe przeistoczyły się w międzynarodowe sale wykładowe i katedry profesorskie przy których staczone bywają turnieje naukowe. Na tych kongresach zjawiają się zawsze ludzie, którzy całemu światu ogłaszać będą nowe zdobycze na polu wiedzy abstrakcyjnej, ale dopiero usilna praca techników nada im wartość praktyczną, przystosowanie zdobyczy wiedzy dla celów praktycznych zdoła dopiero zainteresować i przyciągnąć szerokie sfery przemysłowców. Z tego względu kongresy naftowe posiadać muszą charakter mieszany, praktyczno-naukowy, a raczej naukowo-praktyczny. W interesie zatem utrzymania tej nader pożytecznej i sympatycznej instytucji, starać się należy, by w przyszłości kongresy naftowe miały program bardziej mieszany i odpowiadający bardziej bezpośrednim interesom i upodobaniom szerokich sfer przemysłowców naftowych. Ciężkie to zadanie czeka obecnie galicyjski komitet organizacyjny, który wszelkich sił będzie musiał dołożyć, by dowieść, że zadanie to istotnie pojął i przeprowadzić potrafi.

Ankieta w Izbie handlowej lwowskiej w sprawie zniżenia taryf na ropę eksportową i opałową.

18. b. m. odbyła się zwołana przez Izbę handlową lwowską ankieta w sprawie zniżenia taryf na ropę eksportową i opałową. Powodem zwołania ankiety było z jednej strony podniesienie tej sprawy na plenarnym posiedzeniu Izby przez członka Izby p. Reicha, który wystąpił przeciwko ograniczeniu refakeyi eksportowej na ropę do 15.000 cystern tylko i przeciwko przedkładaniu dowodów eksportu tow. akc. „Petrolea“; z drugiej strony powodem było także i to, że Izba handlowa lwowska od Izby handlowej w Opawie otrzymała zapytanie o ropę opałową. Ankiecie przewodniczył wiceprezes Izby handlowej p. Baczewski; obecni byli członkowie Izby pp. Wiśniewski, Gubrynowicz, Reich, Russman, Lewakowski, sekretarz dr. Stesłowicz i wicesekretarz Tenner; z przemysłowców naftowych pp. Wolski, hr. Zamoyński, Perutz, Buber, dr. Bartoszewicz, Lieberman, Mięczyński, dr. Gruszkiewicz, Plu-

tyński, prof. Załoziecki i dr. Wasserberger z Centralnego Związku fabrycznego.

P. wicesekretarz Izby Tener referował sprawę taryf i zwrócił głównie uwagę na to, iż udzielona przez ministerstwo refakeya na ropę eksportową w ilości 15.000 cystern rocznie właściwie nie jest refakeya, gdyż dotychczas można było do Niemiec via Katowice eksportować ropę taniej, a mianowicie z Borysławia do Oświęcimia ropa płaciła 96 koron od cysterny; obecnie ma płacić 132 koron, a nawet według klasy C transport wynosi tylko 120 koron; referent zapytuje się przemysłowców, jaka refakeya na ropę byłaby pożądana na eksport i do celów opałowych i czy należy tę refakeyę ograniczać do pewnej ilości.

Dr. Bartoszewicz oświadcza, iż pożądanem byłoby tak dla ropy eksportowej jak i opałowej uzyskanie wyjątkowej taryfy II., że ilości nie należy ograniczać, gdyż ilość sama się ureguje stosunkami produkcji i zbytu i że nie należy tow. „Petrolei“ udzielać przywileju widymowania wysyłek ropy zagranicę dla uzyskania refakeyi, gdyż dzisiaj „Petrolea“ nie jest reprezentantką producentów, właściwiej byłoby to oddać Krajowemu Tow. naftowemu.

Nad sprawą tą rozwinęła się dyskusya Prof. Załoziecki położył główny nacisk na uzyskanie zniżki taryfowej do klasy II. na ropę opałową; p. inż. Wolski podniósł brak cystern na kolejach, co stanowi główną przeszkodę w transporcie i w rozpowszechnianiu ropy do innych celów prócz rafinowania; p. Plutyński brak odpowiedniego urzędnika stacyi w Borysławiu i innych s.acyj; mówiono o potrzebie regularnych pociągów naftowych; inni mowcy pp. Reich, dr. Gruszkiewicz również motywowali potrzebę żądania cystern i zniżek taryfowych. Dr. Wasserberger poruszył sprawę, jak się interesują ropą opałową nawet zachodni przemysłowcy, również i dr. Stesłowicz mówił o potrzebie zaznajamiania zachodnich przemysłowców o korzyściach opalania ropą.

P. Baczewski, zamykając posiedzenie, zreasumował dyskusyę, przyobiecując, iż Izba handlowa, która dotychczas żywo się zajmowała przemysłem naftowym, żądanie przemysłowców poprze, i zwrócił wreszcie uwagę na to, że ropę do celów opałowych można byłoby ogromnie rozpowszechnić, gdyby producenci zgodzili się robić długoterminowe umowy.

KRONIKA.

Galicyjsko-karpackie Towarzystwo naftowe i Fanto & Co. Pomiędzy galic.-karpackiem tow. naftowem a rafinerią w Pardubicach D. Fanto & Co. doszło do zawarcia umowy w sprawie eksportu nafty do Francji; uregulowano zbyt ropy do Francji w ten sposób iż Galic.-Karpackie Towarzystwo będzie eksportować przeważnie do wschodniej Francji, gdy rafineria pardubicka do północnej Francji. W ostatnich czasach coraz głośniejszemi stają się pogłoski o połączeniu się obydwu Towarzystw; kto wie, czy umowa co do eksportu do Francji nie jest wstępem tylko do zamierzonej większej akcyi i fuzji obydwu przedsiębiorstw po sfinansowaniu przedsiębiorstwa Fanto & Co. i zamianie w akcyjne Towarzystwo przez Boden Credit Anstalt.

Tow. akcyjne „Petrolea“. 15-go b. m. odbyło się we Wiedniu posiedzenie Rady nadzorczej Tow. akcyjnego „Petrolea“. Z ważniejszych powziętych uchwał należy wymienić przedewszystkiem uchwałę budowy własnego rurociągu, którą powzięto jednogłośnie; przez realizacją tej uchwały „Petrolea“ zamieni się na Towarzystwo transportowe i magazynowe.

Dla przeprowadzenia rurociągów potrzebny jest większy kapitał, w obec tego istnieje projekt podniesienie kapitału akcyjnego „Petrolei“ jeszcze o milion koron; pozatem posiedzenia było poświęcone sprawom finansowym. Następne posiedzenie i Walne Zgromadzenie „Petrolei“ ma się odbyć 30-go b. m. we Wiedniu.

Związek producentów ropy opalowej „Ropał“ we Lwowie. W tych dniach zawiązało się we Lwowie stowarzyszenie z ograniczoną poręką pod nazwą: Związek producentów ropy opalowej „Ropał“. Celem stowarzyszenia jest rozpowszechnianie u nas w kraju po fabrykach, gorzelniach, browarach, młynach — ropy jako materiału opalowego, zamiast węgla, którego nawet po wysokich cenach dzisiaj trudno jest dostać; natomiast ropy w kraju mamy podostatkiem a korzyści techniczne i ekonomiczne przy opalaniu ropą są znacznie większe niż przy węglu. Związek Ropał, do którego należą już dzisiaj większe krajowe firmy naftowe będzie dostarczać ropy fabrykom do opalu, jak również zajmie się urządzaniem technicznym dla przeróbki palenisk na opalanie ropą. Związek już się ukonstytuował, wybierając do Rady nadzorczej pp. dra Bartoszewicza, Bogusza, Machera, Krausa, Weydlicha, Moraczewskiego i prof. Załozieckiego. Do dyrekcji delegowano pp. dra Stefana Bartoszewicza i Jana Langiera. Biuro Związku znajduje się w krajowym Towarzystwie naftowem, we Lwowie ul. Kraszewskiego l. 1.

Tow. akc. dla austr. i węgierskich pro-

duktów naftowych „Olex“. Jak wiadomo skończyły się kontrakty komisowe z dniem 30 kwietnia b. r. i od 1 maja kupuje „Olex“ od rafinerji po stałych cenach, w pierwszym rządzie od tych rafinerji, które posiadają akcyje Towarzystwa „Olex“, w stosunku do ilości posiadanych akcyj. Z licznych stron podnoszą potrzebę ustalenia eksportu, co jednak byłoby tylko możliwem w drodze kontraktów komisowych, i toczą się już obecnie pertraktacje o zawarcia nowych układów na trzy lata t. j. do końca kwietnia 1911. Eksport do państw objętych układem, w pierwszym rządzie do Niemiec ukształtował się znacznie pomyślniej, jak tego oczekiwano z początkiem kampanii. Towarzystwo „Olex“ zaprowadziło dostawę do domów w ulicznych wozach cysternowych w licznych miejscowościach, w pierwszym rządzie w górnym Szlązku, w Prusach wschodnich i Monachium, tudzież w prowincjach nadreńskich i Westfalii. Do rozszerzenia zbytu naszej nafty przyczyniają się również wysokie ceny produktu amerykańskiego, rosyjskiego i niemieckiego. Prawie cały zapas Towarzystwa „Olex“ na bieżącą kampanię został już sprzedany. Mimo to nie należy się spodziewać, by eksport nasz do Niemiec w roku bieżącym osiągnął wysoką cyfrę roku ubiegłego, gdyż obecnie już widocznem jest obniżenie się eksportu o ca. 2.000 wagonów tj. 20%. Na obniżenie się eksportu wpłynęła także i ta okoliczność, że rafinerie rozpoczęły kampanię z bardzo małymi zapasami surowca i w pierwszych miesiącach wstrzymywały się od zakupu ropy. Obecnie używają rafinerie wszystkich prawie cystern do przewozu ropy, tak że produkt rafinowany w braku środków transportowych magazynuje się w fabryce. Brak środków transportowych spowodował znaczną zwykłą należytości za pożyczanie wagonów cysternowych.

Udział w „Vacuum Oil Company“ w Borysławskim Towarzystwie magazynowym i transportowym. Stosunek wzajemny firm powyższych, z których pierwsza jest kreacją „Standard Oil Co“, druga zaś pozostaje w zależności od Towarzystwa akc. „Trzebinia“ jest oddawna rzeczą znaną i wiadomem jest, że Towarzystwo transportowe oddało Vacuum Oil w Borysławiu liczne przysługi w czasie, gdy miały one dla Vacuum znaczną wartość. O silniejszym zespoleniu obu Towarzystw dowiedziano się, gdy z okazji Walnego Zgromadzenia Towarzystwa transportowego wybrano dyrektora Vacuum p. Weissa do Rady nadzorczej Tow. transportowego. Nastąpiło to na podstawie udziału w wysokości 40% jaki Vacuum posiada w Towarzystwie transportowym. Czy ta wspólność interesów rozciąga się również na Towarzystwo akc. „Trzebinia“, nieda się na razie powiedzieć, w każdym razie powszechnie o tem mówią i wyrażają obawę, że Standard Oil zyska silniejsze stanowisko w galicyjskiem przemyśle naftowym.

Pogłoski te notujemy z obowiązku dziennikarskiego.

Nowe kopalnie wosku ziemnego. Prócz nowej kopalni wosku ziemnego w Truskawcu na czele której, jak donosiliśmy stoi inż. Werber rozpoczęło roboty przegotowane Gwarectwo naftowe i woskowe w Niebyłowie i zakłada obecnie już sztolnię. Sztolnia idzie w kierunku starego szybu woskowego, który przed dwudziestu laty eksploatował p. Deskur. Techniczne kierownictwo przedsiębiorstwa objął p. inż. Wichański. W tej samej miejscowości nabyło konsorcjum hanowerskie 60 morgowy teren naftowy od p. inż. Łaszcza.

Sprawy taryfowe. Król, węgierskie koleje państwowe i kolej Kaszycko-Bogumińska obniżyła taryfę transportową dla ropy opalowej do tej samej normy, jaka przysługuje transportom węgla. Na kolejach anstryackich nie można dotychczas uzyskać tej zniżki.

Krajowa Stacya doświadczalna dla produktów naftowych przeniesioną została z Politechniki na ul. Krzyżową 1. 39 i wykonuje nadal wszystkie analizy w zakresie przemysłu naftowego wchodzące.

Do dzisiejszego numeru załączamy prospekt firmy inż. Zygmunt Rodakowski we Lwowie, ul. Sykstuska 1. 26.

Towarzystwo niemieckie,

które posiada już w Tustanowicach kilka kopalń nafty i zamierza dalsze kopalnie założyć

poszukuje

zarządcy kopalń

pod każdym względem energicznego i sumiennego, który zajmował już podobne stanowisko i posiada

pierwszorzędne referencye i świadectwa

Zgłoszenia do Administracyi „Nafty“, ulica Kraszewskiego 1. 1, pod szyfrą

„Zarządca“.

TOWARZYSTWO dla handlu, przemysłu i rolnictwa we Lwowie

VEREIN FÜR HANDEL, GEWERBE UND ACKERBAU IN LEMBERG.

Wylączne zastępstwo na Galicyę:

Fabryki rur Mannesmana w Komotau, — walcownia rur w Schönbrunn, — oraz Galicyjskiego karpackiego naftowego Tow. przedtem Bergheim & Mac Garvey w Glinniku maryampolskim.

Dyrekcya we Lwowie, ul. Romanowicza 3. * Filie Towarzystwa w Borystawiu, Krośnie i Zagórzcu.

Adres telegraficzny:
Towarzystwo handlowe Lwów, Ossolińskich.

Konto p. k. o. 825 991.
Rach. bieżący w Banku krajow.
Telefon Nr. 168.

Telegramm-Adresse:
Handelsverein Lemberg, Ossolińskich.

Towarzystwo dostarcza:

Rury wiertnicze, gazowe, pompowe, do wodociągów i inne wszelkiego rodzaju. Maszyny i kotły parowe. Narzędzia wiertnicze. Liny druciane we wszelkich wymiarach. Kompletne urządzenia do elektrycznego oświetlania. Fittingi, kurki, połączenia itp. Wszelkie materiały potrzebne tak przy instalacji jak i popędzie maszynowym.

Zastępując firmy lub sprowadzając towary, towarzystwo kieruje się przedewszystkiem myślą przewodnią dostarczenia swojej klienteli maszyn, narzędzi i materiałów pierwszorzędnej jakości.

KARTA GEOLOGICZNA PODKARPACIA

w skali 1:200.000

w opracowaniu inż. L. Gawrońskiego

już ukończona i jest
do nabycia, ewentualnie
do zamówienia w Re-
dakcyi „Nafty“.

BIURO

technicznej, prawnej i handlowej po-
rady, tudzież pośrednictwa w sprawach
górnich

KAZIMIERZA KOSTKIEWICZA

zaprzyięzonego inżyniera górni-
czego, em. c. k. starszego komi-
sarza górnich, b. naczelnika
c. k. Urzędów górnich w Dro-
hobyczu i Jaśle, b. technicznego
urzędnika gal. kopalń i warzeli
soli, kopalń nafty i wosku ziem-
nego etc.

W JAŚLE.

Poczt. Kasa oszcz. Nr. 74046.

Telefon Nr. 905.

Ostrowski & Cudek

Dom handlowy dla interesów przemysłowo-naftowych

we Lwowie, ul. Kopernika I. 21.

Przeprowadza: Kupno i sprzedaż udziałów kopalnianych, kupno i sprzedaż ropy.
Organizuje: Spółki naftowe z drobnymi udziałami. Poleca: Przedsiębiorców wiert-
niczych do wierzeń akordowych.
Ofiarujemy usługi jako eksperci przy wszelkich transakcyach z przemysłem na-
ftowym łączność mających.

Dla wygody naszych P. T. Klientów urządziliśmy

Biuro techniczne

które pozostaje pod kierownictwem inżyniera Seweryna Blaima.

Sporządzamy: Pomiary i niwelacje terenów, plany sytuacyjne terenów, kopalń
i szybów naftowych, zgłoszenia kopalń do władz górnich, profile otworów
świdrowych i wszelkie czynności w zakres miernictwa wchodzące.

Posiadamy bogato zaopatrzonego zbiór kopii map katastralnych

Adres dla telegramów: Ostrowski Cudek Lwów.

ROBERT KERN

Zastępstwo Witkowskiej fabryki rur.

Centralne biuro dla Galicyi
we Lwowie, Kopernika 18

z bogato zaopatrzonymi składami w Borysławiu i Krośnie

wykonuje

w najkrótszym czasie dostawy wszystkich wymiary **kutych rur gazowych, wodociagowych i parowych**, czarnych, pocynkowanych i asfaltowych wraz z przynależnymi łącznikami; dostarcza **rury płomienne** do kotłów parowych, **rury wiertnicze hermetyczne**, **rury pompowe**, **stalowe rury mufowe**, obciągane jutą, węże z rur dla gorzelń, browarów itp., maszty dla elektrycznych urządzeń i przeniesienia siły, tudzież poleca jako specjalność wyroby szwejsowane z blachy kutej a wyrabiane w nowo urządzonym we Witkowicach zakładzie spajania za pomocą gazu wodnego, a mianowicie: Rury wiertnicze hermetyczne ponad 12 cali zewnętrznej średnicy aż do 2000 mm. średnicy, rury Gallo-way'a, fasony wszystkich gatunków, recypienty gazowe, cysterny naftowe z dnami spajanymi, kotły do amoniaku itd.

Wyłączne Zastępstwo we Witkowskich rurach z lanego żelaza i fasonów do przewodów gazowych i wodnych.

Zastępstwo fabryki narzędzi firmy Blaua i Ski we Wiedniu.

Oferty i cenniki ilustrowane, także i na armatury do urządzeń gazowych, wodnych i parowych bezpłatnie i franko.

Adres na telegramy: **Robert Kern, Lwów.** — Telefon nr. 766.